

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมถุงพลาสติก ของต่างประเทศและประเทศไทย

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกให้ตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับปัญหาขยะถุงพลาสติกที่เพิ่มมากขึ้น และกลายเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทั้งทางบกและทางทะเล สุขภาพ ทัศนียภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสวยงามของบ้านเมืองรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และผลกระทบอื่น ๆ จึงทำให้แต่ละประเทศมีการประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นกฎระเบียบ ข้อบังคับและนโยบายต่าง ๆ เพื่อที่จะกระตุ้นคนในสังคมตระหนักถึงปัญหาและร่วมมือกันลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก ดังนั้น ในบทนี้จึงได้มีการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมถุงพลาสติกของต่างประเทศและประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ

ในต่างประเทศได้มีกฎหมาย เพื่อออกกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ นำมาใช้เป็นมาตรการควบคุมการใช้ถุงพลาสติก เนื่องจากหากไม่มีกฎหมายเข้ามาควบคุมเป็นการเฉพาะย่อมเป็นการยากที่จะสามารถกำหนดระบบในการจัดการถุงพลาสติกได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อทำให้ง่ายต่อผู้บังคับใช้กฎหมาย นำไปสู่การควบคุมถุงพลาสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรายละเอียดดังนี้

3.1.1 มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐไอซ์แลนด์ในการควบคุมถุงพลาสติก (Republic of Iceland)

สาธารณรัฐไอซ์แลนด์ เป็นประเทศที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากถุงพลาสติกเป็นอย่างมาก เนื่องจากบริเวณท้องถนนตามสถานที่ต่าง ๆ และชายหาดเต็มไปด้วยขยะถุงพลาสติกที่เกลื่อนกลาด ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนียภาพและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในประเทศ รวมถึงเมืองด้วย จึงได้มีการนำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(1) Waste Management (Amendment) Act, 2001 (พ.ศ. 2544) (Number 36 of 2001) หรือรัฐบัญญัติการจัดการของเสีย (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 36 ปี พ.ศ. 2544)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีถุงพลาสติกในรัฐบัญญัติฉบับนี้อยู่ในมาตรา 9 ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมกฎหมายมาตรา 72 แห่งรัฐบัญญัติการจัดการของเสีย ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) (Waste Management Act, 1996) (พ.ศ. 2539) โดยกำหนดอำนาจทั่วไปและข้อบังคับต่าง ๆ ได้แก่ ประเภทของถุงพลาสติกที่ต้องเสียภาษี ผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษี และหน้าที่ของผู้มีหน้าที่ยื่นชำระภาษี ในการแจ้งหน่วยงานของรัฐ พร้อมทั้งเก็บบันทึกข้อมูลของถุงพลาสติกเพื่อประกอบการยื่นภาษีส่งรัฐ เป็นต้น อีกทั้งกำหนดให้นำรายได้จากการจัดเก็บภาษีเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อม (Environment Fund) ซึ่งกองทุนสิ่งแวดล้อมนี้จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 74 แห่งรัฐบัญญัติการจัดการของเสีย ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) ซึ่งอยู่ในมาตรา 12 ของรัฐบัญญัติการจัดการของเสีย (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2544 โดยมาตรานี้ กำหนดอำนาจของรัฐมนตรีในการควบคุมและบริหารกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

(2) Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001 (S.I. No. 605 of 2001) (พ.ศ. 2544) หรือกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) พ.ศ. 2544 (ช้อกกฎหมายที่ 605 ปี พ.ศ. 2544)

กฎระเบียบฉบับนี้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับจัดเก็บภาษีถุงพลาสติก โดยกำหนดประเภทของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้นภาษี อัตราภาษี การจัดเก็บภาษีการบันทึกข้อมูลของถุงพลาสติกที่ได้รับการยกเว้น อัตราภาษี การจัดเก็บภาษี การบันทึกข้อมูลของถุงพลาสติกเพื่อประกอบการยื่นภาษีส่งรัฐ รวมถึงขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยกำหนดให้เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป¹

(3) Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) (No. 2) Regulations, 2007 (S.I. No. 167 of 2007) หรือกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) (แก้ไขเพิ่มเติม) (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (ช้อกกฎหมายที่ 167 ปี พ.ศ. 2550)

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดอัตราภาษีใหม่สำหรับใช้จัดเก็บภาษีจากถุงพลาสติก โดยเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป

¹ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. Article 3

(1) On and from the 4th day of March 2002 there shall be charged, levied and paid a levy (which shall be known as an 'environmental levy' and is in these Regulations referred to as 'the levy') in respect of the supply to customers, at the point of sale to them of goods or products to be placed in the bags, or otherwise of plastic bags in or at any shop, supermarket, service station or other sales outlet.

2) ประเภทของถุงพลาสติก

รัฐบัญญัติการจัดการของเสีย (พ.ศ. 2539) มาตรา 72 ให้ความหมายของคำว่า “ถุงพลาสติก” ไว้ดังนี้²

(1) ถุงที่ทำจากพลาสติกทั้งหมดหรือบางส่วน และ

(2) ถุงที่เหมาะสมสำหรับให้ลูกค้า ณ จุดชำระสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ต สถานีบริการหรือร้านค้าปลีกอื่น ๆ

3) มาตรการที่ใช้ในการควบคุม

มาตรการทางกฎหมายในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมหรือภาษีถุงพลาสติกของสาธารณรัฐไอซ์แลนด์ คือ การบังคับให้ร้านค้าเก็บค่าธรรมเนียมหรือภาษีเป็นจำนวน 15 เซ็นต์ (Cent) ต่อใบ³ โดยเริ่มเก็บภาษีและใช้อัตราภาษีนี้ตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นไป ต่อมารัฐได้เพิ่มอัตราภาษีจาก 15 เซ็นต์ (Cent) เป็น 22 เซ็นต์ (Cent) ต่อใบ⁴ ตามข้อบังคับที่ 4 แห่งกฎระเบียบว่าด้วยการจัดการของเสีย (ภาษีสิ่งแวดล้อม) (ถุงพลาสติก) (แก้ไขเพิ่มเติม) (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 (ข้อกฎหมายที่ 167 ปี พ.ศ. 2550) โดยเริ่มจัดเก็บด้วยอัตรานี้ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป จากผู้ซื้อสินค้าสำหรับถุงพลาสติกทุกใบที่ผู้ซื้อสินค้ารับไป ณ จุดชำระราคาสินค้า ซึ่งนำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ไว้ในถุงดังกล่าว

² Waste Management (Amendment) Act, 2001, Section 9

The following section is inserted after section 71 of the Act of 1996:

72.—(1) In this section—

‘consumer price index number’ means the All Items Consumer Price Index Number compiled by the Central Statistics Office and references to the consumer price index number relevant to any financial year are references to the consumer price index number at such date in that year as is determined by the Minister with the consent of the Minister for Finance;

‘plastic bag’ means a bag—

(a) made wholly or in part of plastic, and

(b) which is suitable for use by a customer at the point of sale in a supermarket, service station or other sales outlet,

³ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. Article 4

The amount of the levy shall be 15 cent for each plastic bag.

⁴ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) (Amendment) (No. 2) Regulations, 2007. Article 4

Article 4 of the 2001 Regulations is hereby amended by the substitution of “22” for “15”

ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นสำหรับถุงพลาสติกบางประเภทที่ไม่อยู่ในบังคับต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือภาษีดังกล่าว เช่น ถุงพลาสติกที่ใช้เพียงใบเดียวในการบรรจุเนื้อพลาสติก และผลิตภัณฑ์เนื้อพลาสติก เนื้อสด และผลิตภัณฑ์เนื้อสด หรือเนื้อเป็ด/ไก่สด และผลิตภัณฑ์เนื้อเป็ด/ไก่สด ถ้าถุงดังกล่าวมีความกว้างไม่เกิน 225 มิลลิเมตร มีความลึกไม่เกิน 345 มิลลิเมตรและมีความยาวรวมหูหิ้วไม่เกิน 450 มิลลิเมตร หรือถุงพลาสติกที่ออกแบบเพื่อการใช้งานซ้ำหลายครั้ง (Reuse) ซึ่งถูกใช้บรรจุสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ และถูกขายแก่ผู้ซื้อสินค้าเป็นจำนวนเงินไม่น้อยกว่า 70 เซ็น (cent) ต่อใบ เป็นต้น⁵ โดยผู้ขายจะต้องแยกรายการค่าธรรมเนียมหรือภาษีถุงพลาสติกดังกล่าวออกจาก

⁵ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. Article 5

The following classes of plastic bags are excepted from the definition of a plastic bag –

(a) plastic bags solely used to contain-

- (i) fresh fish and fresh fish products,
- (ii) fresh meat and fresh meat products, or
- (iii) fresh poultry and fresh poultry products

provided that such bags are not greater in dimension than 225mm in width (exclusive of any gussets), by 345mm in depth (inclusive of any gussets), by 450mm in length, (inclusive of any handles);

(b) plastic bags solely used to contain the products referred to in paragraph (a) where such products are contained in packaging, (including a bag), provided that such plastic bags are not greater in dimension than the dimensions referred to in paragraph (a);

(c) plastic bags solely used to contain-

- (i) fruit, nuts or vegetables,
- (ii) confectionery,
- (iii) dairy products,
- (iv) cooked food, whether cold or hot, or
- (v) ice

provided that such products are not otherwise contained in packaging and where such bags are not greater in dimension than the dimensions referred to in paragraph (a);

(d) plastic bags used to contain goods or products sold:

- (i) on board a ship or aircraft used for carrying passengers for reward, or
- (ii) in an area of a port or airport to which intending passengers are denied access unless in possession of a valid ticket or boarding card, for the purposes of carrying the goods on board the ship or aircraft referred to in subparagraph (i);

(e) plastic bags designed for re-use, which are used to contain goods or products and which are sold to customers for a sum of not less than 70 cent each.

ราคาสินค้าในใบเสร็จที่ออกให้แก่ผู้ซื้อสินค้าด้วย⁶ และผู้ขายจะต้องจ่ายเงินที่เก็บเป็นค่าธรรมเนียมหรือภาษีดังกล่าวแก่คณะกรรมการภาษี (Revenue Commissioners)⁷ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมและรัฐบาลท้องถิ่นได้กำหนดให้คณะกรรมการสรรพากรเป็นผู้มีอำนาจในการจัดเก็บภาษี⁸ ส่วนหน่วยงานในการตรวจสอบ ตามมาตรการดังกล่าว คือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสรรพากรที่ได้รับมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษร⁹ ซึ่งทุกคนต้องไม่ขัดขวางการทำงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสรรพากรที่ได้ใช้อำนาจเพื่อการตรวจสอบ¹⁰

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า จากการศึกษาจะเห็นได้ว่า สาธารณรัฐไอซ์แลนด์ได้นำมาตรการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตถุงพลาสติกมาใช้เพื่อลดและควบคุมการใช้ถุงพลาสติกของประชาชนในประเทศ ถือได้ว่าเป็นมาตรการด้านภาษีที่ดีมาตรการหนึ่งที่สามารถช่วยลดการก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้

⁶ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. Article 7

Where a charge under article 6 is imposed the charge shall be itemised on any invoice, receipt or docket issued to the customer.

⁷ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. Article 9 (2).

An accountable person shall pay the levy to the Revenue Commissioners in accordance with article 10.

⁸ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. S.I. No. 605/2001 -

The Minister for the Environment and Local Government, in exercise of the powers conferred on him by sections 7 and 29 of the Waste Management Act, 1996 (No. 10 of 1996) and section 72 of that Act, as inserted by section 9 of the Waste Management (Amendment) Act, 2001 (No. 36 of 2001), and with the consent of the Government, hereby makes the following Regulations:-

9. (1) The Minister hereby specifies that the Revenue Commissioners shall be the collection authority to whom the levy shall be payable.

(2) An accountable person shall pay the levy to the Revenue Commissioners in accordance with article 10.

(3) The Minister hereby confers powers on the Revenue Commissioners to authorise officers of the Revenue Commissioners for the purposes of article 17.

⁹ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. S.I. No. 605/2001 -

17. (1) In this article, “authorised officer” means an officer of the Revenue Commissioners authorised by them in writing to exercise the powers conferred by this article.

¹⁰ Waste Management (Environmental Levy) (Plastic Bag) Regulations, 2001. S.I. No. 605/2001 -

18. A person shall not resist, obstruct or impede an officer of the Revenue Commissioners in the exercise of a power conferred on that officer by article 17.

3.1.2 มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ในการควบคุมถุงพลาสติก (Republic of South Africa)

สาธารณรัฐแอฟริกาใต้เป็นอีกหนึ่งประเทศ ที่ให้ความสำคัญกับถุงพลาสติก เนื่องจากเห็นว่า ขยะจากถุงพลาสติกนั้นคือหนึ่งในขยะที่มีปัญหามากที่สุด การทิ้งถุงจำนวนมากส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ถุงพลาสติกที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้นั้นจะถูกทิ้งโดยไม่มีการเก็บรวบรวม เพื่อรีไซเคิลหรือกำจัด ซึ่งปัญหานี้รุนแรงมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีรายได้น้อย การบริการเก็บขนไม่เพียงพอ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้จึงมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการต่อสู้กับมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมทั่วโลก และสนับสนุนความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมรวมถึงมีกฎหมายในการแก้ไขปัญหามลพิษจากถุงพลาสติกโดยเฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

Regulation under Section 24 (d) of The Environment Conservation Act (Act No.73 of 1989) (พ.ศ. 2532) ได้จัดทำข้อบังคับตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ เป็นกฎระเบียบในการควบคุมถุงพลาสติก มีกำหนดให้เริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) เป็นต้นไป ประกาศของรัฐบาลหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว

กฎหมายหลักในการจัดการถุงพลาสติกของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ คือ Environment Conservation Act 73 of 1989 (พ.ศ. 2532) หรือรัฐบัญญัติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (พระราชบัญญัติฉบับที่ 73) และถูกบังคับอย่างเป็นทางการในวันที่ 9 มิถุนายน ปี พ.ศ. 2532 โดยมีวัตถุประสงค์ในการบัญญัติเพื่อให้มีการป้องกันและควบคุมการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อบังคับตามกำหนดการกฎระเบียบของของถุงพลาสติก ได้ให้คำจำกัดความไว้ดังต่อไปนี้¹¹

¹¹ The Environment Conservation Act (No.73 of 1989). Regulation under Section 24 (d).

plastic bags regulations

Article 1 In these regulations any word or expression to which a meaning has been assigned in the Environment Conservation Act, 1989 (Act No. 73 of 1989) (hereinafter referred to as “the Act”), shall bear the meaning so assigned to it in the Act, and, unless the context indicates otherwise-

“plastic bag” means-

(a) a plastic carrier bag with handles which is designed for the general purpose of carrying goods purchased by consumers;

- (1) ถุงพลาสติก หมายถึง
- ถุงหิ้วพลาสติกแบบหิ้วซึ่งออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ใส่สินค้าโดยทั่วไปสำหรับผู้บริโภค
 - ถุงพลาสติกแบบไม่มีตะแกรงหรือหูหิ้ว ซึ่งออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรจุสินค้าสำหรับผู้บริโภค
 - ถุงขยะพลาสติกซึ่งออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไปในการบรรจุขยะ
- (2) การจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ หมายถึงการให้ถุงพลาสติกสำหรับบรรจุภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์สินค้าหรือการบรรจุของเสียและการแจกจ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อม
- (3) เครื่องหมาย หมายถึงสัญลักษณ์เครื่องหมายรูปวาดการออกแบบตราสัญลักษณ์สัญลักษณ์การแสดงส่วนหัวชื่อ คำ ลายเซ็น ตัวอักษรหรือตัวเลข หรือการผสมระหว่างสองอย่างขึ้นไป
- (4) การห่อขนมปังด้วยพลาสติก หมายถึง
- ถุงขนมปังที่บอบบางซึ่งมีความหนาระหว่าง 5 ถึง 10 ไมครอนซึ่งออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรจุขนมปัง

(b) a plastic flat bag constructed with no gussets or handles which is designed for the general purpose of carrying goods purchased by consumers; and

(c) a plastic refuse bag which is designed for the general purpose of carrying waste;

“commercial distribution” means making plastic bags directly or indirectly available for packaging or carrying goods or carrying waste and distribution has a corresponding meaning:

“mark” whether used in a compound with any other word or not, includes any symbol, sign, drawing, design, badge, emblem, representation, heading, name, word, signature, letter or numeral, or any combination of two or more thereof;

“plastic bread wrapping” means

(a) a flimsy bread bag with a wall thickness between 5 and 10 micrometres, which is designed for the purpose of packaging bread;

(b) a shrinklene bread bag with a width of 500 millimetres and a wall thickness between 8 to 12 micrometres, which is designed for the purpose of packaging bread; and

(c) a bread bag, which is wicketed, with a wall thickness between 25 and 30 micrometres, which is designed for the purpose of packaging bread;

“plastic film” means a thin, unwoven membraneous skin or layer of flexible material made of polymers of ethylene or propylene and combinations thereof;

“trade” means the sale of plastic bags to any person, including but not limited to manufacturers, wholesalers and retailers of goods, for use in the Republic of South Africa.

- ถุงขนมปังแบบหัดที่มีความกว้าง 500 มิลลิเมตร (Millimeters) และความหนาของผนังระหว่าง 8 ถึง 12 ไมโครมิเตอร์ (Micrometer) ถูกออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการบรรจุขนมปัง

- ถุงขนมปังแบบปิดโดยมีความหนาระหว่าง 25 ถึง 30 ไมครอนซึ่งออกแบบมาสำหรับบรรจุขนมปัง

(5) พลาสติก หมายถึงผิวเยื่อบาง ๆ ที่ทำจากโพลีเมอร์เอทิลีน โพรพิลีนและชุดค่าผสมดังกล่าว

(6) การค้า หมายถึงการขายถุงพลาสติกให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะผู้ผลิต ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกสินค้าเพื่อใช้ในสาธารณรัฐแอฟริกาใต้เท่านั้น

2) มาตรการที่ใช้ในการควบคุม

มาตรการทางกฎหมายในการห้ามผลิต และใช้ถุงพลาสติกแก่ผู้ซื้อสินค้าของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ คือ การกำหนดให้ทุกคนต้องผูกพันปฏิบัติตามมาตรการห้ามถุงพลาสติกผลิต และจำหน่ายถุงพลาสติกที่ทำจากฟิล์มพลาสติก ที่มีความหนาน้อยกว่า 80 ไมครอน อีกทั้งถุงพลาสติกบางส่วน ซึ่งทำจากฟิล์มพลาสติกที่มีความหนาระหว่าง 30 ถึง 80 ไมครอนจะสามารถผลิตซื้อขาย และจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้ ห้ามมีการพิมพ์ภาพวาดหรือเครื่องหมายใด ๆ เว้นแต่กฎหมายกำหนดไว้ และข้อห้ามเช่นนี้ จะไม่ใช่กับถุงขนมปังที่ทำจากฟิล์มพลาสติก¹² หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน R100,000¹³ หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และจะปรับ

¹² Prohibition of certain plastic bags. Article 2 of

(1) The manufacture, trade and commercial distribution of plastic bags, made of plastic film, for use within the Republic of South Africa, with a wall thickness of less than 80 micrometres is hereby prohibited.

(2) Notwithstanding subsection (1), plastic bags, made of plastic film, with a wall thickness of between 30 and 80 micrometres may be manufactured, traded and commercially distributed, for use within the Republic of South Africa, provided they do not, unless required by law, have printing, painting or marks of any kind.

(3) Notwithstanding subsection (1), bread bags, made of plastic film, with a wall thickness of between 25 and 80 micrometres may be manufactured, traded and commercially distributed, for use within the Republic of South Africa, if they do not, unless required by law, have printing, painting or marks of any kind.

(4) The prohibition contemplated in subsection (1) will not apply to shrinklene and flimsy bread bags made of plastic film.

¹³ แรนด์แอฟริกาใต้ เป็นสกุลเงินที่ใช้ใน 3 ประเทศต่อไปนี้: แอฟริกาใต้, เลโซโท, นามิเบีย. รหัส ของแรนด์แอฟริกาใต้ คือ ZAR. เราใช้ R เป็นสัญลักษณ์ ของแรนด์แอฟริกาใต้. แรนด์แอฟริกาใต้ แบ่งเป็น 100 cents. ZAR ได้รับการควบคุมโดย South African Reserve Bank.

ไม่เกินสามเท่าของมูลค่าการค้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และบุคคลใดที่ถูกตัดสินว่ามีความผิดตามข้อบังคับนี้ แล้วหลังจากการลงโทษดังกล่าว ยังคงกระทำผิดซ้ำ จะมีความผิดของกฎหมายอย่างต่อเนื่อง และมีการลงโทษปรับไม่เกิน R250 หรือจำคุกเป็นระยะเวลา 20 วัน หรือจะทั้งปรับทั้งจำต่อไป¹⁴

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ใช้มาตรการห้ามผลิตและใช้ถุงพลาสติกโดยแนวทางดังกล่าวของสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ก็ถือว่าเป็นมาตรการที่ดีอีกหนึ่งวิธีในการควบคุมขยะถุงพลาสติกให้น้อยลง และผู้บริโภคหันมาใช้ทางเลือกอื่นมากขึ้น เช่น ถุงผ้า เป็นต้น

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศ ย่อมเห็นได้ว่าสาธารณรัฐไอซ์แลนด์และสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ให้ความสำคัญอย่างมากกับการห้ามใช้ถุงพลาสติกแบบใช้เพียงครั้งเดียว โดยให้ประชาชนตระหนักผู้ร่วมกับส่งเสริมทางเลือกอื่นเพื่อรักษาไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้มาตรการทางกฎหมายมาควบคุม กำกับดูแลและมีหน่วยงานติดตามพร้อมตรวจสอบโดยตรง ทำให้สามารถควบคุมการใช้ถุงพลาสติกได้อย่างดี ส่งผลต่อทัศนียภาพและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในประเทศ

3.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยในการควบคุมถุงพลาสติก

ปัญหาถุงพลาสติกในประเทศไทยนั้น เป็นปัญหาที่ประชาชนโดยเฉพาะในระดับครัวเรือนหรือผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงหรือมองว่าเป็นปัญหา เนื้อหาบทนี้จึงแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ของถุงพลาสติกในประเทศไทย และกฎหมายในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการถุงพลาสติก เพื่อสนับสนุนว่าประเทศไทยนั้น ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เพียงพอในการจัดการถุงพลาสติก

¹⁴ Offences and penalties. Article 3

(1) Any person who contravenes regulation 2 (1) shall be guilty of an offence and liable on conviction-

(a) to a fine not exceeding R100 000: or

(b) to imprisonment for a period not exceeding 10 years: or

(c) to both such a fine and such imprisonment; and

(d) to a fine not exceeding three times the commercial value of any thing in respect of which the offence was committed.

(2) Any person convicted of an offence in terms of these regulations, and who after such conviction persists in the act or omission, which constituted such offence, shall be guilty of a continuing offence and liable on conviction to a fine not exceeding R250 or to imprisonment for a period not exceeding 20 days or to both such fine and such imprisonment in respect of every day on which such offence continue.

3.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560¹⁵ ได้แบ่งออกเป็นหมวดจำนวน 16 หมวด และบทเฉพาะกาล มีหมวด 6 เป็นเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งบทบัญญัติในหมวดนี้เป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รัฐพึงส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ รัฐพึงอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นต้น ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องในการควบคุมถ่วงดุลดังนี้

มาตรา 77 รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

มาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ข. ด้านอื่น ๆ

(3) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้

¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

3.2.2 ประกาศพระราชโองการให้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)¹⁶

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน การพัฒนาประเทศ ในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติจะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางอากาศ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

3.2.3 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

กฎหมายฉบับนี้ บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ดินเสีย น้ำเน่าอากาศเป็นพิษ ป่าไม้ ต้นน้ำลำธารถูกทำลาย โดยส่งเสริมประชาชน และองค์กรเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และราชการส่วนท้องถิ่น และกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มี

¹⁶ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2560). *ประกาศพระราชโองการให้ใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580)*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/E/242/26.PDF/>. [2564, 3 กรกฎาคม].

หน่วยงานได้รับผิดชอบโดยตรง กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ และหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษตลอดจนให้มีกองทุนสิ่งแวดล้อม การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้จึงเป็นการวางกรอบนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การประกาศเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม การกำหนดให้โครงการขนาดใหญ่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงอาจนำมาใช้ในแง่ของการกำหนดนโยบายการผลิต การใช้และการกำจัดถุงพลาสติก การใช้เงินกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการถุงพลาสติก เป็นต้น

สำหรับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561¹⁷ บัญญัติขึ้นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับแรก ซึ่งบังคับใช้มาเป็นเวลานาน เพื่อให้การบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงมีการแก้บทบัญญัติบางประการในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยไม่ได้มีการปรับปรุงเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับถุงพลาสติก

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 เป็นพระราชบัญญัติสำคัญในการใช้ควบคุมถุงพลาสติกในประเทศไทย โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการควบคุมถุงพลาสติก ได้แก่

มาตรา 4 บัญญัติว่า ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสาร หรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งภาคตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ

มาตรา 13 บัญญัติว่า คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

(2) กำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 32

(3) พิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่รัฐมนตรีเสนอตาม

มาตรา 35

¹⁷ สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา. (2564). *พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/027/29.PDF/. [2564, 20 มีนาคม].

(4) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 37

(5) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุน เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

(6) เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อคณะรัฐมนตรี

(7) พิจารณาให้ความเห็นชอบในแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษหรือภาวะมลพิษที่คณะกรรมการควบคุมมลพิษเสนอตามมาตรา 53 (1)

(8) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่รัฐมนตรีเสนอตามมาตรา 55

(9) กำกับดูแลและเร่งรัดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ประกาศ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็น เพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีความเป็นระบบโดยสมบูรณ์

(10) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่น่าปรากฏว่า ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอันอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

(11) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(12) กำกับจัดการและบริหารเงินกองทุน

(13) เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(14) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา 43 บัญญัติว่า ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูก

ประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

3.2.4 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ใช้บังคับในองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาความสะอาดในที่สาธารณะและสถานสาธารณะในพื้นที่ต่าง ๆ โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับถุงพลาสติกนั้น ได้กำหนดบทบัญญัติไว้ดังนี้

การห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในที่สาธารณะและสถานสาธารณะ โดยห้ามมิให้ผู้ใด หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ¹⁸ สิ่งปฏิกูลในความหมายของพระราชบัญญัตินี้หมายถึง อุจจาระ หรือปัสสาวะ รวมตลอดถึงวัตถุอื่นใดซึ่งเป็นสิ่งโสโครกหรือมีกลิ่นเหม็น และมูลฝอยนั้นหมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาดที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการปัญหาถุงพลาสติกที่ใช้บังคับในปัจจุบันหลายฉบับ อย่างไรก็ตาม กฎหมายเหล่านั้นเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดการสิ่งแวดล้อมในภาพรวม ขาดความชัดเจนในการจัดการถุงพลาสติกโดยเฉพาะ และมุ่งเน้นการจัดการถุงพลาสติกที่ปลายทาง คือ การกำจัดขยะ มากกว่าการจัดการถุงพลาสติกที่ต้นทางหรือการลดปริมาณการเกิดขยะ อีกทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่ได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการติดตาม ตรวจสอบ ร้านค้า ร้านสะดวกซื้อ ห้างสรรพสินค้าในการใช้ถุงพลาสติก ทำให้ปริมาณขยะพลาสติกของประเทศไทยยังคงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

¹⁸ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535. มาตรา 33.

3.3 มาตรการทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมถุงพลาสติกในประเทศไทย

3.3.1 Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2561¹⁹

รัฐบาลไทยเล็งเห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติกจึงจัดตั้งคณะกรรมการการบริหารจัดการขยะพลาสติกภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นฝ่ายเลขานุการ จัดทำ (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติกของประเทศ พ.ศ. 2561-2573 เพื่อใช้เป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการขยะพลาสติกของประเทศ ซึ่ง Roadmap ดังกล่าวมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ลำดับที่ 14 ว่าด้วยการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 2 เป้าหมายย่อย ดังนี้

1) การลดและเลิกใช้พลาสติกเป้าหมายด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2562 เลิกใช้พลาสติก 3 ประเภท ได้แก่ พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ผสมสารออกโซ (Oxo) และพลาสติกไมโครบีด (Microbead) และในปี พ.ศ. 2565 จะเลิกใช้พลาสติกอีก 4 ประเภท ได้แก่ ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนาน้อยกว่า 36 ไมครอน กล่องโฟมบรรจุอาหาร แก้วพลาสติกแบบบางใช้ครั้งเดียว และหลอดพลาสติก

2) การนำขยะพลาสติกเป้าหมายกลับมาใช้ประโยชน์ได้ร้อยละ 100 ภายในปี พ.ศ. 2570 โดยจะมีการศึกษาและกำหนดเป้าหมายของพลาสติกที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดส่วนที่เป็นของเสียอย่างถูกวิธี ได้แก่ การจัดการขยะพลาสติกด้วยการเผาเป็นพลังงาน

จะเห็นได้ว่า Roadmap ดังกล่าวแม้จะมุ่งเน้นให้การจัดการขยะถุงพลาสติก แต่ปัญหาขยะจากถุงพลาสติกกลับพุ่งสูงขึ้น โดยเฉพาะหลังเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขยะถุงพลาสติกจากฟู้ดเดลิเวอรีค่อนข้างมาก สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกในประเทศไทยยึดตามหลัก Roadmap ที่กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำขึ้น ยังเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุด เนื่องจากต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน ระหว่างภาครัฐและเอกชน

¹⁹ วิลาสินี ฉายรัตน์ตระกูล. (2562). *Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 ของไทย*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2562-10/NALT-radioscript-rr2562-oct6.pdf/>. [2563, 30 มีนาคม].